

Література:

1. Development Indices and Indicators: 2018 Statistical Update. 2018. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-indices-indicators-2018-statistical-update> (дата звернення: 20.01.2019).
2. Кузьмін О. Є. Оцінка рівня розвитку людського капіталу України в умовах глобалізації / О. Є. Кузьмін, А. Ю. Шахно // *Економіка та держава*. – 2018. – №4. – С. 7–11.

АНАЛИЗ МИГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В УКРАИНЕ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ СРЕЗ

А. О. ВОРОНІНА, канд. екон. наук,
ст. преподаватель кафедры экономической теории и международной
экономики,

А. Д. МАМІЧЕВА, студ.

*Харьковского национального университета городского хозяйства
имени А. Н. Бекетова, г. Харьков*

Проблема эмиграции является крайне важной для многих развивающихся стран. Из-за неудовлетворительного качества жизни, низкой оплаты труда, нестабильного политического и экономического положения в стране, национальные экономики теряют свои трудовые ресурсы, сокращая свой экономический потенциал. Украины, в этом вопросе, к сожалению, не стала исключением.

Согласно официальным данным ситуация в миграционном движении украинского населения за 2018 год выглядит таким образом:

Как видно на рисунке 1 в большинстве регионов Украины наблюдается отток населения, исключение составляют такие регионы как Днепропетровский, Киевский, Львовский, Харьковский и г. Киев. Однако здесь учитывается информация о внутренней и внешней миграции населения, в любом возрасте, и официально сменивших место жительства. Более важными и вызывающими опасение является процессы внешней миграции, т.к. именно эта часть населения покидая страну, создает условия для недополученной прибыли внутри страны. Официальная статистика не дает полной картины в раскрытии этой проблемы. До сих пор остается дискуссионным вопросом о масштаб внешней трудовой миграции. Ряд экспертов из числа научного сообщества и Министерства иностранных дел Украины, как правило, оценивают ее как не превышающую 2—2,7 млн человек, в то время как другая часть аналитиков склонны оперировать цифрами от 5 до 7 млн человек [2].

Как можем заметить, трудовая миграция получила наибольшее распространение в западных регионах Украины: здесь член каждой пятой семьи (21%) временно работает либо работал в другой стране. В южных регионах таковых было около 13%, в центральных – почти 10%, в восточных – всего лишь 8% семей.

В то же время снижаются и качественные характеристики трудовых ресурсов как следствие оттока квалифицированных кадров, в том числе ученых, из Украины. Ухудшается возрастная структура населения, соотношение трудоспособного и нетрудоспособного населения, уменьшается экономически активное население (в 2006 г. – 20,5 млн человек в сравнении с 21,2 млн человек в 2000 г.) [4].

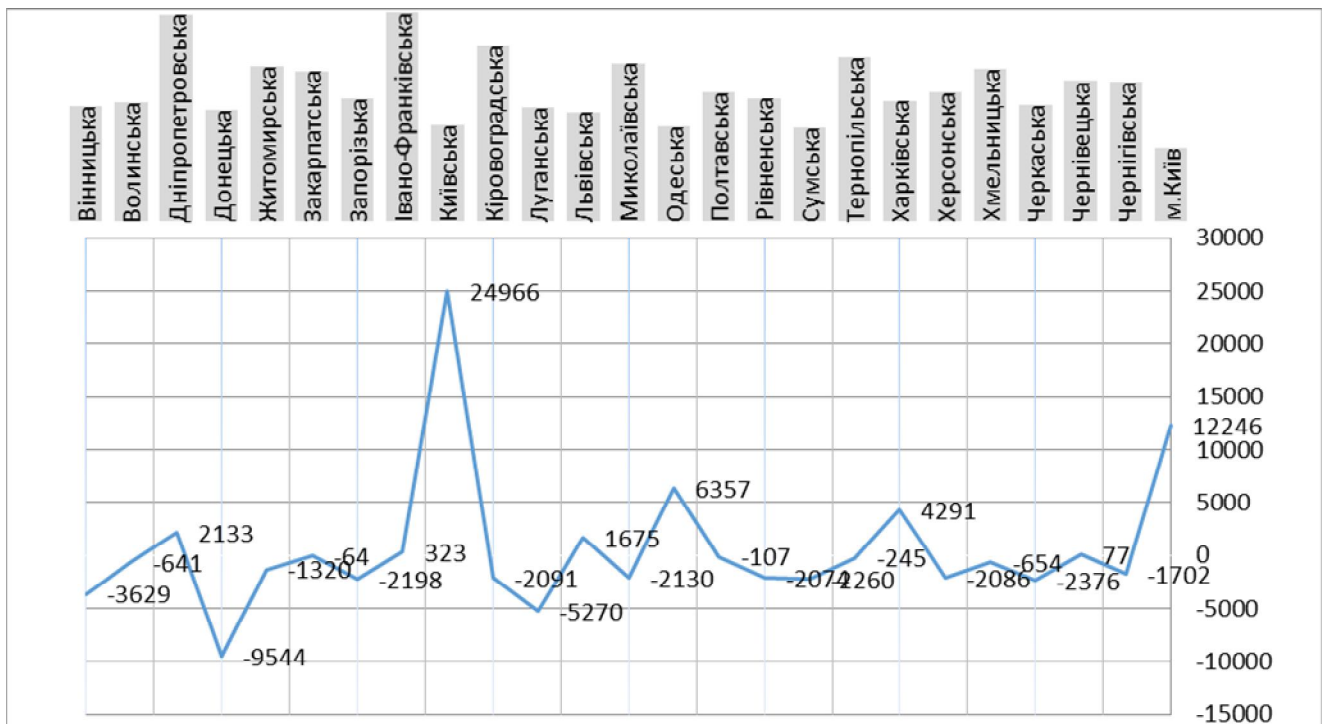

Рис. 1 – Миграционное движение населения Украины [1].

Все это усугубляет демографическую ситуацию, приводя к значительному увеличению числа людей пожилого возраста и росту затрат на пенсионное обеспечение за счет трудоспособного населения. В то же время не менее важно и то, что, покидая страну в поисках более благоприятных условий жизни, работы, мигранты тем самым «замораживают» негативные тенденции в своей стране.

В контексте данных размышлений, заслуживает особого исследовательского внимания вопрос о значении внешней интеллектуальной миграции, как составляющей трудовой миграции из Украины, что, по мнению В. Крысаченко, приводит к отставанию нашей страны от развитых стран мира [5], снижению интеллектуального уровня общества, а также и вовсе может обернуться угрозой утраты приоритетов научно-технического развития страны.

По некоторым оценкам в настоящее время за рубежом работает до 30% украинских ученых, а потери, вызванные «утечкой умов», составляют более 1 млрд долл. США в год [4. с. 305].

Трудовая эмиграция вызвана целым рядом внутренних и внешних экономических причин. Среди внешнего высокого уровня оплаты труда, привлекательные условия для иностранцев, развитый рынок труда. К

внутрим належать економічний кризис, нестабільність в державі, безробіття, недостатня оплата праці, корупція, упадок виробничої сфери, відсутність кар'єрних перспектив. Самими розповсюдженими мотивами трудової еміграції є бажання поліпшити умови свого проживання, зарплату для стартового капіталу заради власного справи, накопичення коштів для забезпечення життя і отримання освіти

Якщо реально подивитися на процеси, які відбуваються в Україні, то стане ясно, що трудова міграція - це не проблема, а наслідок стагнації розвитку країни, зокрема її економічного аспекту, за останні 30 років. Тому і боротьба з цим явищем повинна проходити на "економічному фронті": збільшення ВВП, поліпшення інвестиційного клімату, захист прав власності і створення нових робочих місць.

Якщо всі вищезгадане буде виконано, рівень трудової міграції серед українського населення піде на спад, що, в свою чергу, стане показником того, що Україна йде шляхом розвитку і має великі перспективи.

Література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/ds/mr/mr_u/mr1118_u.html (дата звернення 15.01.2019)
2. Пархоменко Н. Міграція висококваліфікованих спеціалістів з України: поточна ситуація та виклики на майбутнє. URL: <http://cpcfpu.org.ua/projects/foreignpolicy/papers/306/> (дата звернення 15.01.2019)
3. Левицький М. Українські трудові мігранти / М. Левицький // *Наше слово*. – № 20. – 18 травня, 2002 р.
4. Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку. – Київ: НІСД, 2007.
5. Крисаченко В. Динаміка населення: демографічні, етнічні та глобальні виміри / В. Крисаченко. – Київ: НІСД, 2005.

РОЗВИТОК ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЧИННИК РЕФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ

С. М. ГАЙДЕНКО, канд. екон. наук, ст. викл. кафедри економіки підприємства, бізнес-адміністрування та регіональної економіки
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Формування трудового потенціалу підприємств є однією з найважливіших функцій керування як на мікро-, так і на мезорівні. Із прискоренням перетворень структури підприємств і зростанням невизначеності зовнішнього середовища зростає значення трудового потенціалу як стратегічного ресурсу, що визначає конкурентоспроможність підприємства в довгостроковій перспективі. Концепція розвитку людських ресурсів містить у